

i Oslo. Eg oppfatar han som ei kritisk røyst i debatten om kva kunnskap og viten er og korleis den fungerer i vår tid. I si siste bok oppsummerer han mykje av sitt seinare forfattarskap i form av eit redigert utval av artiklar, bokessays og føredrag skrivne dei siste 15 åra. Boka er redigert i sju deler etter stikkorda Vitenspolitikk, Ondskap, Rettsvesen, Fengsel, Psykiatri, Kriminologi og Politikk. Dei fleste artiklane er bokmeldingar utgitt i idéhistoriske tidsskrift. Boka har ingen spesifikk litteraturliste eller stikkordregister.

Det er alltid engasjerande å lese Schaanning. Han kvir seg ikkje for å gå inn i aktuelle og kontroversielle tema, han har originale og overraskande perspektiv på mange saker, og han er klar i sine konklusjonar. Det er tydeleg at Schaanning er inspirert av Michel Foucaults forfattarskap. Som Foucault er Schaannings metode å avsløre «de vitensdisiplinene som foreligger ... ved å føre dem ut på glattisen, ut på farlige veier, usikker grunn, der man kanskje ikke føler seg så sikker, men hvor det dermed av desto større grunn skulle være mulig å se nye ting på nye måter» (s. 45). Han er opptatt av å fortelle historia åt vitskapan, og gjerne historia om korleis sentrale aktørar presenterer seg sjølv. Han raljerer over psykiatrien og psykiatriens måte å forstå på («personlig har jeg gått med selvmordstanker siden jeg gikk i ungdomsskolen» s. 236), og levnar psykiatrien generelt lite ære. Om Treholt-saka hevdar han at alt snakk om rettstryggleik må vere reint hykleri. Så lenge rikets tryggleik påstås å stå på spel, er domstolane verjelaust overlatt til fortolkningane til dei mektige.

Bjugn-saka kommenterer han i lys av hekseprosessane. I begge saker stod livsviktige saker på spel: Å trygge barns velferd, og å bli kvitt djevelens reiskapar. Begge aktverdige føremål sett med samtidas augo. Problemet er at dess meir livsviktig saka er, dess meir leitar ein etter mogelege teikn på avvik.

Schaanning ivaretar eit av dei viktigaste vitskapelege og akademiske ideala, nemleg alltid å vere kritisk. I tråd med dette er det også naturleg å møte analysane hans med eit kritisk blikk. Eg har ikkje kapasitet til å «avsløre» avsløraren Schaanning. Tvert om blir eg fasinert av hans retorikk. Likevel meiner eg at hans systematiske kritiske blikk har sine manglar, i alle fall dersom ein skal lese han som rettesnor for praksis. Han har omsorg for «systemets tapere» (s. 329). Det trur eg mange med han har, utan å trekke same konklusjonar av den grunn.

Schaanning seier sjølv i innleiinga at eit ideal for han har vore å gi lesaren «en lyst eller nytelse når han eller hun leser teksten». Langt på vei har han lukkast i det.

John Nessa

Institutt for samfunnsmedisinske fag

Universitetet i Bergen

Fremragende om fødselshjelp

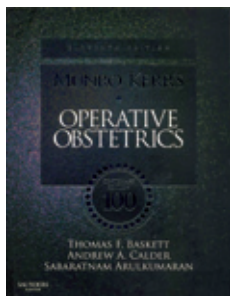
Baskett TF, Calder AA, Arulkumaran S, red.

Munro Kerr's operative obstetrics

11. utg. 341 s, ill. Edinburgh: Saunders

Elsevier, 2007. Pris GBP 60

ISBN 978-0-7020-2746-8

Monro Kerr har i 100 år vært et begrep i praktisk fødselshjelp. Det forteller mye om den status John Munro Kerr (1868–1960) lærebok har, at 100 år etter første utgave av *Operative midwifery* markeres jubileet med en 11. utgave, 25 år etter forrige. Jeg har i mange år gledet meg over verkets personlige stil og praktiske opplegg. Det var derfor med forventning jeg åpnet den nye utgaven.

Fødselshjelp er på mange måter et helt annet fag i dag enn det var da forrige utgave kom i 1982. Avansert ultralydteknologi, intrapartal overvåking, neonatalmedisin og indikasjonsstillingene for de forskjellige operative prosedyrer har forandret fagfeltet radikalt. Men forløsningsmetodene er faktisk de samme, endringene har vært overveiende kvantitative. Verken i kunnskapen om fødselens mekanikk eller forløsningshåndgrepene er det skjedd store endringer. Forløsning med tang og vakuum, fremhjelp ved setefødsel og keisersnittet utføres prinsipielt likt. Kunnskap erverves som før gjennom øvelse og lesing. I moderne lærebøker fyller dette imidlertid mindre og mindre, og det har ikke vært lett å finne gode fremstillinger av håndverksviden i faget. Det har de tre forfatterne konsentrert seg om å endre. De er pragmatikere og tar f.eks. ikke stilling i diskusjonen om hvordan barnet skal komme til verden fra seteleie, de nevner diskusjonen etter Hannah og medarbeideres publisering av Term Breech Trial, men nøyer seg med å peke på at «caesarean section for the term breech has become a standard of care in many hospitals». Deretter viser de hvordan mor forløses når barnet ligger i seteleie.

Boken lever opp til forgjengerne. Mens de tidligere utgaver var innbundne, «tradisjonelle» håndbøker, har denne en annen design og stil. Det er korte kapitler, fremstillingen er gitt i et kortfattet, presist språk, og illustrasjonene er betydelig bedre enn før. Av og til kunne man ønske seg noen flere ord, litt større tegninger. En annerledes CTG-tolkning, slik den i dag benyttes ved

kardiotokografi med ST-analyse (STAN), eller ikke fullt så positive ord om den fødende på alle fire ved skulderdystosi kunne også stå på en ønskeliste. Men det ville vært foruroligende hvis ikke teksten av og til egget til diskusjon.

Dette er en utgave der det er lett å ty til superlativene. Det er en av de få bøker om fødselshjelp jeg vil anbefale å lese fra perm til perm. Det var en glede å gjøre det. Forløsningsfilosofien tar for gitt kunnskap om anatomi og fysiologi, og det preger fremstillingen. Men dette er også en bok å slå opp i, den er lett å orientere seg i og registrert er godt.

Velvalgte sitater fra fagets pionerer krydrer teksten. Her får Kielland og Løvset all den oppmerksomhet de fortjener. I referanselistene finnes både Bakketeigs arbeid fra 1981 om preterm fødsel, Rasmussen og medarbeideres fra 1996 om abruptio placentae og Engelsen og medarbeideres om peripartal hysterektomi.

Boken er et funn som ikke bare sykehusbibliotekene, men den enkelte lege på fødeavdelingen bør anskaffe. Den er forholdsvis også en inspirasjon til å lese og tenke gjennom andre fremstillinger av fødselshjelpens praktiske aspekter.

Per E. Børdahl

Kvinneklinikken

Haukeland Universitetssjukehus

En god følgesvenn på barneavdelingen

Bjørnstad T, Bergan T.

Sykehusboka

190 s, ill. Oslo: Aschehoug & Rikshospitalet, 2007. Pris gratis

ISBN 978-82-03-24952-5

Målgruppen er pasienter ved landets barneavdelinger. Slik stoffet er presentert, bør leseren være lesekyndig og ha lurt på hvordan det er å ha en kjæreste. Taran Bjørnstad er forfatter og Tone Bergan illustratør. 16 barn som har ligget på Rikshospitalet er bidragsytere. Boken vil i løpet februar/mars 2008 bli tilgjengelig for barn i alle norske sykehus.

Dette er tenkt å være en strukturert dagbok/arbeidsbok. Leseren oppfordres til å gjøre boken til sin egen, skrive i den hvordan de har det, og hvem de tenker på. Barnet (6–14 år) har strukturert plass til å skrive hvem de er, og om relasjoner hjemme. Oppdelingen av boken er tilpasset